

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни циклу

«ВСТУП ДО ФАХУ»

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Силабус навчальної дисципліни «Вступ до фаху» підготовки бакалавра, галузі знань 01 «Початкова освіта», спеціальності «Початкова освіта», за освітньою програмою «Початкова освіта»

Розробник: Пріма Раїса Миколаївна, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри

теорії і методики початкової освіти

протокол № 1 від 31.08. 2021 р.

Завідувач кафедри: _____

_____ (Пріма Р.М.)

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 «Освіта / Педагогіка» 013 «Початкова освіта» Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» Освітній рівень «бакалавр»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90 / 3		Рік навчання – 1-ий
		Семестр – 1-ий
		Лекції – 20 год.
		Практичні (семінарські) – 26 год.
ІНДЗ: -		Самостійна робота – 38 год.
Мова навчання: українська		Консультації – 6 год.
		Форма контролю: залік

ІІ. Інформація про викладача

ППП Пріма Раїса Миколаївна

Науковий ступінь **доктор педагогічних наук**

Вчене звання **професор**

Посада **завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти**

Контактна інформація 066-700-83-44, primar@ukr.net

Prima. Raisa@eenu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно з розкладом, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ імені Лесі Українки: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Консультації, індивідуальні завдання з навчальної дисципліни бакалаври можуть отримати щосереди з 13.25 до 15.00 год.

ІІІ. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Дисципліна «Вступ до фаху» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу загальної підготовки бакалаврів зі спеціальності 013 Початкова освіта на першому році навчання. Навчальний контент дисципліни визначає компетентності, яких повинен набути студент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Початкова освіта», алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни, що забезпечує загальний та професійний розвиток бакалавра.

Навчальна дисципліна «Вступ до фаху» знайомить студентів із сучасною системою підготовки вчителя початкової школи; професійною

діяльністю і особистістю вчителя початкової школи; системою освіти в Україні; підготовкою вчителя початкової школи у ЗВО; Професійним стандартом «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», освітньо-професійною програмою підготовки, навчальним планом зі спеціальності 013 Початкова освіта; педагогічною практикою в системі підготовки майбутнього вчителя початкової школи; самостійною роботою студентів у системі підготовки до педагогічної діяльності; загальноосвітнім навчальним закладом як місцем професійної діяльності майбутнього педагога; професійним самовихованням майбутнього вчителя початкової школи відповідно до ОПП підготовки фахівця, затвердженої Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (Протокол № 7 від 29.06.2021 року). Програма курсу розроблена з урахуванням інноваційного та особистісно орієнтованого підходів до підготовки майбутнього учителя початкової школи.

2. Постреквізити. Знання, уміння й навички, компетентності, яких набудуть студенти у ході засвоєння курсу стануть необхідною основою для вивчення таких навчальних дисциплін, як: «Теорія виховання у початковій школі», «Основи педагогічної майстерності», «Методики навчання дисциплін початкового навчання», успішного складання комплексного кваліфікаційного іспиту тощо.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до фаху» є орієнтування студентів щодо змісту педагогічної діяльності, її сутності та ролі в сучасному суспільстві, основних шляхів і методів набуття педагогічного досвіду, отримання ними уявлення про навчання та виховання особистості; опанування знаннями про систему освіти в нашій державі; розвиток практичних умінь, що забезпечують творчість та ініціативу в різних видах професійно-педагогічної діяльності.

Завдання дисципліни: допомогти студентам адаптуватися до освітнього процесу у закладах вищої освіти, засвоїти зміст педагогічної діяльності, її суспільне значення, оволодіти основною педагогічною термінологією, поняттями, а також сприяти здобуттю знань, виробленню вмінь і навичок, компетентностей для успішної самореалізації у майбутній професійній діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері початкової освіти під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю й невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами,

методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК 2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК 3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

ЗК 5. Громадянська компетентність. Здатність активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема учнів початкової школи; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.

ЗК 6. Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).

ЗК 7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК 12. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Предметна компетентність. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою змісту освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти, в освітньому процесі початкової школи. Здатність до організації освітньої діяльності у початковій школі відповідно до вимог НУШ. Здатність організовувати освітній процес в інклюзивному класі. Здатність застосовувати сучасні методики і технології навчання молодших школярів. Здатність використовувати сучасні засоби, електронні та медіаресурси, цифрові інструменти в освітніх цілях. Види предметних компетентностей: філологічна, математична, технологічна, природничо-наукова, мистецька. ФК 2. Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. ФК 3. Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є: дидактична, виховна, організаційна. ФК. 4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету. Види методичної компетентності визначаються відповідно до предметів, що вивчаються у початковій школі ФК. 5. Професійно-комунікативна компетентність. Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з
--	---

	молодшими школярами, батьками, колегами з молодшими школярами, батьками, колегами.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН. 1. Здатність продемонструвати глибокі знання у галузі педагогічних наук та застосування їх методів у різних видах наукової й педагогічної діяльності. Глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації, знання структури, форм і методів наукового пізнання, їх еволюції, методології наукових досліджень; здатність кваліфіковано пояснити категоріальні педагогічні поняття; знання правових та етичних норм, які регулюють міжособистісні відносини у професійних колективах. Сформованість світоглядних позицій і переконань у пріоритетності завдань початкової ланки освіти для формування особистості та прогресивного розвитку суспільства. ПРН 2. Здатність здійснювати самостійну професійно-практичну та науково-дослідну діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в освітній процес нові форми, методи і технології в галузі початкової ланки освіти. ПРН. 3. Здатність виявити компетентності для забезпечення розвитку, навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку; усвідомлювати нерозривну єдність успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Здатність реалізовувати освітні стандарти та впроваджувати освітні технології в освітній процес початкової школи. ПРН. 5. Здатність працювати самостійно та в групі, виявляти сумлінність; уміння ефективно користуватися науковою та довідковою літературою; самостійно проводити науководослідну роботу. ПРН 6. Здатність ставити і вирішувати на основі наявних даних прикладні завдання, пов'язані з використанням сучасних освітніх технологій у початковій ланці освіти. ПРН. 8. Здатність організовувати та ефективно управляти освітнім процесом в системі початкової освіти та взаємодією його учасників. Володіння вміннями ведення документації, планування та методичної роботи у сфері початкової ланки освіти. Готовність і здатність до продукування творчих ідей професійного характеру. ПРН 9. Здатність брати відповідальність за власну стратегію професійної поведінки, результати своєї професійної діяльності. Здатність до постійного професійного вдосконалення в умовах інформаційного

	середовища (підвищення рівня іншомовної та ІКТ-компетенції).
--	--

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.	Практ .	Сам. роб.	Конс .	Форма конт ролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Загальні засади педагогічної професії. Сучасна система підготовки вчителя початкової школи.						
Тема 1. Професійна діяльність і особистість учителя початкової школи	8	2	2	4		Усне опитування, самостійна робота, обговорення реферативних повідомлень / 3 б.
Тема 2. Система освіти в Україні	10	2	4	4		Усне опитування, повідомлення, самостійна робота / 3 б.
Тема 3. Підготовка вчителя початкової школи у ЗВО	12	4	4	4		Усне опитування, самостійна робота, обговорення реферативних повідомлень / 8 б.
Тема 4. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», ОПП, навчальний план зі спеціальності 013 Початкова освіта	14	4	2	6	2	Усне опитування, повідомлення, самостійна робота / 3 б.
Тема 5. Педагогічна практика в системі підготовки майбутнього вчителя початкової школи	12	2	4	4	2	Усне опитування, повідомлення, самостійна робота /

						6 б.
Тема 6. Самостійна робота студентів у системі підготовки до педагогічної діяльності	10	2	2	6		Усне опитування, самостійна робота, обговорення реферативних повідомлень / 3 б.
Разом за змістовим модулем 1	66	16	18	28	4	26 б.
Змістовий модуль 2. Особливості професійної діяльності сучасного вчителя початкової школи.						
Тема 7. Загальноосвітній навчальний заклад – місце професійної діяльності майбутнього педагога.	13	2	4	6	1	Усне опитування, самостійна робота, обговорення реферативних повідомлень / 8 б.
Тема 8. Професійне самовиховання майбутнього вчителя початкової школи	11	2	4	4	1	Усне опитування, самостійна робота, обговорення реферативних повідомлень / 6 б.
Разом за змістовим модулем 2	24	4	8	10	2	14 б.
Модульна контрольна робота (МКР)						Тести / 60 б.
Усього годин / балів	90	20	26	38	6	100
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
Модульно-контрольна робота за змістовим модулем 1 (Тести)						30
Модульно-контрольна робота за змістовим модулем 2 (Тести)						30

Поточний контроль						40
Усього годин / Балів	90	20	26	38	6	100

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Перелік питань	К-сть годин
1	Створити картотеку висловлювань, віршів, видатних педагогів про вчителя, користуючись друкованими електронними посібниками та інтернет-джерелами. Проаналізувати як змінювалися цілі педагогічної діяльності в різні історичні відрізки часу.	4
2	Ознайомитися із Законом України «Про загальну середню освіту», занотуйте завдання початкової освіти. Користуючись чинними документами (Закон України «Про освіту», «Національна доктрина розвитку освіти»), виписати основні структурні компоненти системи освіти України.	4
3	Визначити якими загальнонавчальними вміннями і навичками має володіти сучасний студент педагогічного ЗВО	4
4	Опрацювати Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», ОПП і навчальний план підготовки бакалавра зі спеціальності 013 «Початкова освіта»	6
5	Знайти в Інтернет-мережі інформацію про студентські педагогічні конференції, які проводитимуться в поточному навчальному році. Які проблеми виносяться для обговорення? Які вимоги до публікацій висуваються?	4
6	Скласти список джерел (10–12 позицій) до теми «Самостійна робота студентів у системі підготовки до педагогічної діяльності».	6
7	Скласти тезисний план праці В. О. Сухомлинського «Сто порад учителяві» (порада 1, 2). Написати лист майбутньому учневі. Провести серед однокласників мікродослідження на тему «Що я знаю про професію вчителя початкової школи?»	6
8	Виконати творчий проєкт «Яким я уявляю себе через 5 років» (у формі педагогічного есе, або у формі презентації, творчо оформити, проілюструвати). Презентувати декілька висловів, гасел, які могли би підвищити власну самооцінку (наприклад, «Я багато працюю, тому неодмінно досягну успіху», «У мене	4

	великий потенціал», «Я успішно склади сесію» тощо), розмістити їх над робочим столом.	
--	---	--

ІV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування усіх завдань є обов'язковим, окрім випадків оформлення індивідуального відвідування або пропуску занять із поважних причин (лікарняний, важливі сімейні події тощо). В окремих випадках можлива дистанційна форма навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Оскільки плагіат є серйозним правопорушенням, важливо обов'язково виділяти ті частини робіт, які є запозиченими в інших авторів (робити коректні посилання).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Кінцеві терміни здачі робіт та прездачі регламентуються навчальним планом, графіком навчального процесу факультету, розкладами навчальних занять та заліково-екзаменаційних сесій; скласти та перескладати іспит із дисципліни в індивідуальному порядку студент може тільки оформивши заяву на індивідуальне складання заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, проводиться у вигляді тестування, нараховує 30 питань (2 бали за правильну відповідь) і триває 60 хвилин, максимальна кількість балів, яку студент може набрати становить 60 балів. До отриманих балів за тестування додаються бали поточного контролю.

Питання до заліку: тестові завдання.

VI. Шкала оцінювання

Загальна сума балів за курс – 100.

<i>Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка для екзамену /заліку</i>
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Батракова С. Н. Основы профессионально-педагогического общения : учеб. пособ. Ярославль, 1986. 80 с.
2. Бех І. Д. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах // Педагогіка толерантності. 2001. № 3–4. С. 157–162.
3. Богданова А. Психологія організації творчого педагогічного процесу // Завуч. 2001. № 6. С. 6–9.
4. Булатова О. С. Педагогический артистизм : учеб. пособ. [для студ. пед. вузов] М. : АКАДЕМІЯ, 2001. 240 с.
5. Бути вчителем: навч.-метод. посіб. з курсу «Вступ до спеціальності» / [Укл. : О. В. Більська]. Вінниця : ТД «Едельвейс и К», 2007. 296 с.
6. Введение в педагогическую деятельность: учеб. пособ. [для студ. вузов] / [ред. А. С. Роботова]. М. : Академия, 2004. 208 с.
7. Введение в специальность / [Под ред. Л. И. Рувинского]. М. : Просвещение, 1988. 206 с.
8. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Наталія Павлівна Волкова. К. : Академвидав, 2001. – 575 с.
9. Вступ до спеціальності: навч.-метод. посіб. [для студ. пед. закл. освіти] / [За ред. Н. І. Яковець]. Ніжин : Вид-во НДПУ, 2003. – 89 с.
10. Галузинський В. М. Педагогіка : теорія та історія. К. : Вища школа, 1995. 236 с.
11. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. К. : Либідь, 1997. 375 с.
12. Державна Національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). К. : Райдуга, 1994. 61 с.
13. Журавлев В. И. Основы педагогической конфликтологии: учеб. М. : Рос. пед. агенство, 1995. 183 с.
14. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К. : Політехніка, 2003. 200 с.
15. Загвязинский В. И. Педагогическое творчество учителя. М.: Педагогика, 2001. 56 с.
16. Кан-Калик В. А. Педагогическое творчество. М. : Педагогика, 1990. 140 с.
17. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: технологічний підхід : монографія. Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2011. 343 с.
18. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч. [для студ. і викл. вищ. навч. закл.]. К. : Знання-Прес, 2003. 418 с.
19. Кукушин В.С. Введение в педагогическую деятельность : учеб. пособ. [для студ. пед. спец. вузов]. Ростов-на-Дону: ИЦ «МарТ», 2002. 224 с.
20. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2014. 2014. 440 с.

21. Львова Ю. Л. Творческая лаборатория учителя. М. : Просвещение, 1986. 192 с.
22. Мазоха Д. С. Педагогіка: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
23. Мазоха Д. С. На шляху до педагогічної професії. Вступ до спеціальності : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 168 с.
24. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.] [5-те вид., доп. і перероб.]. К. : Кондор, 2007. 656 с.
25. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.]. К. : Академвидав, 2012. 200 с.
26. Положення про організацію навчального процесу підготовки фахівців за кредитно-модульною системою / Розроб. : І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов, А. В. Губа, О. І. Гончаров, Т. П. Стаканкова, Л. П. Харченко. Харків : ХНУРЕ, 2004. 28 с.
27. Пріма Р.М. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи: стратегія змін / «Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки». Миколаїв, 2019. С.186-194.
28. Пріма Р.М., Вітюк В.В., Пріма Д.А. Професійна позиція майбутнього вчителя початкової школи: сучасні реалії у контексті вимог нової української школи. Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 208–212. 2021р.
29. Про вищу освіту: Закон України // www.mon.gov.ua— Міністерство освіти і науки України.
30. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості вчителя : навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.]. К. : ІСДОУ, 1994. 112 с.
31. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.][2-ге вид., випр., доп.]. К. : Академвидав, 2007. 560 с.
32. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. [для студ вищ. пед. закл.] [3-ге вид., випр., доп.]. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2009. 168 с.
33. Харламов И. Ф. Педагогика : учеб. пособ. [для студ. вузов]. [4-е изд., перераб. и доп.]. М. : Гардарики, 2004. 520 с.
34. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.]. К. : Либідь, 2002. 560 с.

Додаткова

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка: навч. посіб. [для студ вищ. навч. закл.]. К. : Лібра, 1996. 224 с.
2. Азаров Ю. П. Искусство воспитывать. М. : Просвещение, 1985. 448 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія: підруч. [для студ., аспір.]. К. : Либідь, 1998. 500 с.
4. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посіб. [для студ. та викл. вищих навч. закл.]. К. : Форум, 2000. 270 с.

5. Бакнолл К. Как учиться в университете. Практическое руководство по курсу академического образования. Челябинск : Урал ЛТД, 1999. 232 с.
6. Болонський процес: цикли, ступені, кредити: монографія / Б. В. Клименко, Є. І. Сокол, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. Харків : НТУ «ХПІ», 2004. 144 с.
7. Вища освіта : Болонський процес : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] К. : Знання України, 2006. 440 с.
8. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: навч. посіб. [для слух. закл. підвищ. кваліф. системи вищої освіти]. К.: ВВП «КОМПАС», 1997. 64 с.
9. Болсун С. Модель ідеального вчителя / Рідна школа. 1999. № 2. С.55–58.
10. Винник В. 100 порад: як отримати задоволення від роботи і уникнути емоційного вигорання. К. : Літера ЛТД, 2010. 174 с.
11. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Академвидав, 2003. 575 с.
12. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
13. Впровадження ЕКТС в українських університетах: методичні матеріали. – Львів : Львівська політехніка, 2006. 56 с.
14. Все начинается с учителя : учеб. пособ. [для студ. пед. ин-тов] / [сост. К. А. Иванов; под ред. З. И. Равкина]. М. : Просвещение, 1983. 175 с.
15. Гриньова В. Аксіологічний підхід до проблеми педагогічної культури майбутнього вчителя // Шлях освіти. 2002. № 6. С. 2–6.
16. Данилова Г. Акмеологічна модель педагога в ХХІ столітті // Рідна школа. 2003. № 6. С. 6–9.
17. Державна програма «Вчитель» // Директор школи. 2002. № 23–24 (червень). С. 3–23.
18. Драйден Г. Революция в обучении. Научить мир учиться по-новому . М. : Парвинэ, 2003. 650 с.
19. Євтух М. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя // Педагогічна газета. 2002. № 8–9. С. 7.
20. Елканов С. Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя : учеб. пособ. [для пед. ин-тов. М. : Просвещение, 1989. 189 с.
21. Жильцов П. А. Учитель сельской школы : учеб. пособ. [для пед. ин-тов]. М. : Просвещение, 1985. 160 с.
22. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. [для вчит., аспір., студ. серед. і вищ. навч. закл.]. К. : АПН України, 1997. 302 с.
23. М. В. Коновальчук Програма та методичне забезпечення курсу «Вступ до спеціальності» для студентів спеціальності «Початкове навчання» / М. В. Коновальчук, Ю. М. Носко. Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2011. 132 с.
24. Коноваленко С. В. Как научиться думать быстрее и запоминать лучше. М. : ЭКСМО, 2004. 238 с.

25. Кузнецов И. Н. Интернет в учебной и научной работе: практ. пособ. М. : Дашков и К, 2002. 191 с.
26. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів]. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2003. 136 с.
27. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. К. : Академвидав, 2010. 200 с.
28. Мижеригов В. А. Введение в педагогическую деятельность: уч. пособ. [для студ. пед. учебн. завед.]. М. : Пед. общество России, 2002. 268 с.
29. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: навч. посіб. К. : НПУ, 1997. 168 с.
30. Мостова І. М. Першокурснику: поради психолога: навч. посіб. К. : ТанDEM, 2000. 76 с.
31. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. : учеб. пособ. [для студ. пед. вузов] / [Под ред. Е. С. Полат]. М. : Академия, 2002. 272 с.
32. Орлов А. А. Введение в педагогическую деятельность: практикум: учеб.-метод. пособ. [для студ. высш. пед. учеб. завед.]. М. : Издательский центр «Академия», 2004. 256 с.
33. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу: Досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка / [За ред. В. В. Грубінка]. Тернопіль : Вид-во ТИПУ, 2005. Ч. 3. 268 с.
34. Основи педагогічної творчості вчителя: Навчально-тематичний план і програма курсу для студентів педагогічних інститутів і університетів / [Уклад. С. О. Сисоєва, В. І. Барко, І. В. Бушовський та ін.; заг. ред. С. О. Сисоєвої]. К. : КГП імені О. М. Горького, 1991. 43 с.
35. Отич О. М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання. Полтава : ІнтерГрафіка, 2005. 200 с.
36. Педагогічна майстерність : хрестоматія: навч. посіб. [для студ. ВПНЗ] / [За ред. І. А. Зязюна]. К. : Вища школа, 2006. 606 с.
37. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах // Освіта України : нормативно-правові документи. К. : Міленіум, 2001. 472 с.
38. Поташкин М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: пособ. [для учит.]. К. : Рад. шк., 1988. 191 с.
39. Пріма Р.М. Готовність майбутнього вчителя до самовдосконалення у процесі професійної підготовки / Науковий вісник СНУ ім. Лесі Українки; серія: Педагогічні науки. 2018, №2 (375). С.137-142.
40. Пріма Р.М., Пріма Д.А. Реформування вищої освіти в Україні: тенденції та перспективи / Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький :РДВ ЦДПУ ім. В.В.Винниченка. Вип.190. 2020, с.34-38.
41. Радченко Є. С. Формування іміджу педагога – вимога сучасності / Є. С. Радченко / www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ppog/2008_7_1.pdf

42. Рейс Ф. Секрети успішного навчання: практичні поради для студентів. Львів : Свічадо, 2006. 256 с.
43. Рувинський Л. И. Теория самовоспитания: учеб. пособ. [для студ.]. М.: Изд-во Московского ун-та, 1993. 263 с.
44. Савченко О. Виховання розумної особистості, яка вміє самотійно вчитися // Початкова школа. 2007. № 8. С. 1–5.
45. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. К. : Магістр, 1997. 255 с.
46. Савченко О. Я. Удосконалення психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів у контексті модернізації шкільної освіти // Науковий вісник Миколаївського державного університету (педагогічні науки). Вип. 12. Т. 1. Миколаїв : МДУ, 2006. С. 22–37.
47. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя для формування творчої особистості : монографія. К. : Поліграфкнига, 1996. 405 с.
48. Сметанський М. Соціально-педагогічні умови професійного становлення вчителя // Рідна школа. 1995. № 5. С. 26–28.
49. Сухомлинський В. Вибрані твори : в 5 т. / Василь Олександрович Сухомлинський ; [ред. кол. О. Г. Дзеверін, В. З. Смаль, М. М. Грищенко та ін.] / Т. 3. Серце віддаю дітям. К. : Рад. шк., 1976. С. 447–700.
50. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю. К. : Рад. школа, 1984. 254 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://ebk.net.ua>
2. <http://teacher.at.ua>
3. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>–Офіц.сайт ВР України.
4. www.mon.gov.ua– Міністерство освіти і науки України.